

חוברת חגי תשרי

תשע"ד

על פי האמונה היהודית האדם נולד בראש השנה כנזר הבריאה ומכאן אחריותו לעולם. את תאריך הולדתו של האדם בראש השנה יש לציין על ידי העלאת תכונותיו הייחודיות ועל ידי למידת המסקנות הערכיות הנבעות מייחודו.

ראש השנה הוא גם חג הזמן. התכנים בהם ממלא האדם את זמן חייו משפיעים גם הם על איכות חייו. מכאן, כי באחריות האדם העולם והזמן ולכך משמעות ערכית גדולה. **יום כיפור**, מדגיש את ייחודו של האדם: יצור חושב, בוחר בין טוב לרע, מועד לחטוא ועוסק במהות הסליחה, התיקון והתשובה.

חג הסוכות, הסוגר את חגי תשרי, מתמקד במקומו של האדם בעולם. במרכז החג עומד ערך הצניעות, והתודה על חיינו נוחות ושפע, וההבנה שהאדם הוא חלק מהקוסמוס ולכן איכות חייו תלויה גם במהלך הזמן, במחזורית עונת השנה ותופעות הטבע. נושאים אלה יש לקשור לרעיון המרכזי של חגי תשרי כחג האדם (מעין, מרכז יעוץ והנחייה). חוברת זו, מכילה מגוון פעילויות ותכנים לפי חתך גילאי אודות חגי תשרי.

שנה טובה ובהצלחה!

ראש השנה

מנהגי ראש השנה

תקיעה בשופר - ביום הראשון של ראש השנה, שהוא היום הראשון בשנה, נהוג לתקוע בשופר. מנהג זה נעוץ במספר סיבות במקורות:

◆ להשמיע קול תרועה בכדי להודיע על המלכת אלוהים על כל הארץ.

◆ להזכיר את סיפור עקדת יצחק. על פי סיפור זה, התקיעה בשופר בראש השנה נועדה לעורר את "זכות האבות" ולהזכיר לאלוהים את עמידתו של אברהם בניסיון לקראת תחילת יום הדין. כפי שנאמר על ידי חז"ל: "תקעו לפני בקרן של איל, כדי שאזכור לכם עקדת יצחק בן אברהם ויעלה זיכרונו לפני".

◆ להזכיר את מעמד הר סיני וחיידוש הברית בין אלוהים לישראל שלוה בקול שופר חזק.

תשליך - ביום הראשון של ראש השנה, א' בתשרי, הולכים אחרי תפילת מנחה ולפני שקיעת השמש למקור מים ים, נהר או באר) או מקום ממנו ניתן לראות מקור מים, ומתפללים שם את תפילת "תשליך" תוך כדי נייעור הכיסים, במטרה להשליך מעלינו את כל חטאינו הנסתרים. במקרים רבים נהוג לבצע את התשליך ליד מקור מים שיש בו דגים.

בקשת סליחה - הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים (בין א' בתשרי שבו הירח מכוסה ל-י' בתשרי) נקראים "עשרת ימי תשובה" וגם "הימים שבין כסה לעשור". בימים אלו מרבים להתפלל ולבקש סליחה על שחטאנו בשנה שעברה, לפני יום הדין- הוא יום הכיפורים.

סעודת החג - ביום החג נהוג לאכול סעודה חגיגית שמכילה סמלים כגון- פירות, ירקות ומאכלים מתוקים. **בין המאכלים המאופיינים לחג:**

◆ **תפוח בדבש** - שמלווה בברכה לשנה מתוקה.

◆ **ראש של כבש או דג** - מייצג את התפילה "שנהיה לראש ולא לזנב".

◆ **רימון** - לרימון גרגירים רבים ואכילה ממנו מלווה בברכה "שירבו זכויותיט כרימון".

◆ **סלק** - "יהי רצון שיסתלקו שונאנו".

פעילות לכיתות ד-ו

"זה מריח כמו התחלה חדשה..."

מהלך הפעילות:

פתיחה:

"מצא את המשותף"- כל חנך רושם על פתק את שמו, שם המשפחה ותאריך הלידה. מניחים בערימה את התוצרים, ולאחר מכן ממיינים לפי חודשי השנה. כל קבוצה מתכנסת לפי התאריך- חודש ו/או מזל. בסבב קבוצתי מציג כל אחד משהו על עצמו בהקשר לתאריך הלידה- מזל, שעת לידה ומשהו שמאפיין אותו. לסיכום, לכל קבוצה נבחר נציג שמספר על הדומה והשונה בקבוצתו. במידה ולחנך אין שותפים לתאריך- אפשר לצרפו לקבוצה הקרובה לתאריך הלידה שלו.

חלק א':

"ציור של תחילת שנה"- חומרים לפעילות- צבעים, דפים לבנים. כל חנך מקבל דף, כאשר עליו הוא מתבקש לצייר- אסוציאציות, סמלים, צבעים המתקשרים עם תחילת שנה, ראש השנה והתחלה. לאחר השלמת הציורים חנך ראשון מציג את הרעיון שלו ומניח במרכז החדר. החנך הבא מוצא קשר לציור הקודם ומתחבר אליו. כאשר מתחיל רעיון, נושא חדש, מתחברים אליו אחרים. לבסוף מתקבלים ציורים הממשיכים אחד את השני- משותף ואחרים השונים- גם הם משותפים ביניהם.

חלק ב':

חיבור בכף היד- כל חנך מצייר את כף ידו על הדף, מטביע חותם אישי שלו ובכל אצבע מביע מאפיין ייחודי שלו. אפשר תחביב, משפחה, חברות, תחומי עניין ומביע גם משאלה. חשוב לציין לחניכים שיביעו דברים שהם מוכנים לדבר עליהם. בקבוצות קטנות של כ-5 חניכים מספרים על "כף ידם" ומשתפים את החברים ושומעים מהם על עצמם. לבסוף אפשר לחבר את התוצרים או לקבוצות קטנות או לקבוצה כולה, כתוצר של חיבור ותקשורת אישית בין החניכים.

חלק ג':

ראש השנה בבריאת העולם- רקע: על פי ההלכה היהודית נהוג לחוג את ראש השנה בתאריך אי בתשרי, יום בריאת העולם והאדם. בריאת העולם מסמלת התחלה וטוהר והן בהקשר זה מזכירה את סממני החג, את ימות השבוע, וציורים של הדמויות הנבראות.

1. הקבוצה תחולק לשניים ובכל פעם ישלח נציג מקבוצה לפוצץ בלון אחד מכל צבע. אם התמונה והיום יתחברו החנך יקבל נקודה. במידה ולא החנך יוכל לקבל את אחד הפתקים לבחירתו ואת הפתק השני יביא לקבוצה השנייה. הקבוצה שתצליח למצוא כמה שיותר זוגות בסוף המשחק זוכה.

2. דיון- לאחר המשחק המדריך יעלה כמה נקודות לקבוצה:

◆ מה מיוחד בסיפור הבריאה?

◆ מהי החשיבות של בני האדם בסיפור הבריאה?

◆ איזה קשר יש בין הסיפור לראש השנה?

◆ האם הסיפור מסמל התחלה חדשה (שאלת הכוונה במידה והקבוצה לא מייצרת דיון בטנא).

סיכום:

תשליך- על מנת לסיים את הפעילות ברוח החג יציב המדריך במרכז החדר קערת מים וכל חניך יקבל פתק ובו ירשום את "חטאיו" ויתבקש להכניס לכיס את הפתק. לאחר מכן החניכים יעמדו סביב במעגל וכל חניך בתורו יזרוק את הפתק שלו ויבקש דבר לשנה הבאה. אם ירצה יוכל לשתף מה כתב בפתק וכיצד ירצה לראות את הפתק בשנה הבאה. בסוף המדריך יסכם שעתה לאחר שהתרוקנו מחטאיהם יפתחו בדף חדש לשנה חדשה.

פעילות לכיתות ז'-יב'

"משהו מתחיל מתגלגל ברחובות..."

מהלך הפעילות:

פתיחה:

בלונים מוזיקליים- יושבים במעגל וכל אחד מהחניכים מקבל בלון וטוש ורושם על הבלון את שמו. משמיעים מוזיקה ועל החניכים להעביר את הבלונים בסבב במעגל. כאשר המוזיקה מפסיקה, כל אחד צריך לכתוב ולעטר לבעל הבלון שבידו ברכה לשנה הבאה, וכך הלאה.

חלק א':

לפני הפעילות יש לערוך שולחן בחדר עם מפה לבנה וכלים. על השולחן מסומנים מקומות של מאכלים וחפצים שונים. אמור לחניכים שעל מנת לקבל את החג כראוי עליהם לבצע מספר משימות (**נספח א'**). אם יעמדו במשימות יקבלו את האביזרים החסרים על השולחן.

נספח א'

- רימון-** בראש השנה אנו אוכלים רימון על מנת שירבו מעשינו הטובים כגרגירי הרימון.
המשימה- על מנת לקבל את הרימון, עליכם למצוא 4 מעשים טובים שאתם קבוצה יכולים לעשות בשנה החדשה למען הקהילה.
- ראש דג-** ראש הדג מציין את תחילתו של דבר חדש.
המשימה- כל אחד צריך לספר לקבוצה על משהו חדש שהוא מתכוון לעשות בשנה החדשה.
- תפוח בדבש-** בראש השנה אנו אוכלים תפוח בדבש כדי שהשנה החדשה תהיה מתוקה ומלאת אירועים שמחים.
המשימה- עליכם להמציא ולכתוב על נייר עיתון את הידיעה העיתונאית הכי משמחת של השנה החדשה.
- סלק-** המציאו 4 סיבות טובות למה אוכלים סלק בראש השנה וכדי שכל אויבנו יסתלקו.
- יין תירוש-** אנו שותים יין בחג, על מנת לברך זה את זה ואת השנה החדשה שמתחילה.
המשימה- מזגו יין תירוש לכוסות, הגרילו ביניכם את שמות חברי הקבוצה, כאשר כל אחד יברך את השם שקיבל.

חלק ב':

ברכות ומשאלות-

1. כל אחד מספר על רגע בחיים שהיה רוצה לחזור אליו. כל חנוך מקבל כרטיס עליו כתוב המשפט: "המשאלה שלי שבשנה הבאה אני..." אותו עליו להשלים. המדריך אוסף את כרטיסי המשאלות ב"כובע המשאלות". כל חנוך מקבל משאלה של מישהו אחר, ובעזרת חומרי יצירה ודמיון צריך לעזור לו להגשים אותה. אחרי שכולם מסיימים, כל חנוך מציג את הגשמת המשאלה ומעניק לכותב המשאלה.

2. דיון:

- ◆ האם הרגשת פעם שהקבוצה עזרה לך להגשים משאלה?
- ◆ האם כדאי שיהיו משאלות, גם כאשר אתה יודעים שקשה להשיג?

סיכום:

1. **תשליך-** על מנת לסיים את הפעילות ברוח החג יציב המדריך במרכז החדר קערת מים וכל חנוך יקבל פתק ובו ירשום את "חטאיו" ויתבקש להכניס לכיס את הפתק. לאחר מכן החניכים יעמדו סביב במעגל וכל חנוך בתורו יזרוק את הפתק שלו ויבקש דבר לשנה הבאה. אם ירצה יוכל לשתף מה כתב בפתק וכיצד ירצה לראות את הפתק בשנה הבאה. בסוף המדריך יסכם שעתה לאחר שהתרוקן מחטאיהם יפתחו בדף חדש לשנה חדשה.
2. קיטח הערב בשירי ראש השנה.

פעילויות נוספות:

סדר ראש השנה- לחשוב טוב על הסדר. איך אנחנו רוצים שהסדר יהיה בנוי ומה יהיה תוכנו- שרים שירים, מקריאים קטע קריאה/סיפור, אפשר להסביר על מנהגי החג בעזרת חידון ולבסוף כל אחד טובל תפוח בדבש ומאחל ברכה לעצמו וברכה לכל הקבוצה לכתוב תחילת השנה החדשה. אפשר לחלק את הילדים לזוגות/קבוצות, שכל אחד מהם אחראי על חלק מהסדר. למשל: אוכל, פעילות חברתית, סידור שולחן, ניקיון וכו'.

כתיבת ברכות- למשפחה, לגורמים בישוב. אפשר גם להגריל שמות של הילדים בקבוצה וכל ילד צריך לכתוב ברכה לילד אחר.

חלוקת תפוח בדבש- למשפחות בישוב, לגנים, בחדר אוכל. אפשר לצרף ברכה קטנה של שנה טובה.

יום הכיפורים

יום הכיפורים הוא חלק מן "הימים הנוראים" והוא המועד השני בחודש תשרי. יום הכיפורים, כמו ראש השנה, הוא מועד מן התורה. אבל שלא כמו ראש השנה, הנקרא בתורה "יום תרועה" (ולא ראש השנה), מופיע יום הכיפורים בשמו זה כבר בתורה: "אך העשור לחודש השביעי הזה יום הכיפורים הוא... ועיניתם את נפשותיכם" (ספר ויקרא, פרק כ"ג פסוק 27).

"עיני הנפש" - הצום - הוא הציווי המרכזי והמיוחד ליום הכיפורים.

יום הכיפורים הוא, כאמור, יום מיוחד במסורת היהודית. ליום זה - שתי פנים - מחד, זהו יום של חרדה ופחד מגזר הדין, ומאידך - זהו יום של תקווה והבטחה לסליחה ולמחילה. לשעות היום של ערב יום הכיפורים - ט' בתשרי, יש חשיבות מיוחדת, הכוללת כמה מנהגים שנועדו להכין את האדם לקראת יום הכיפורים:

הכיפורים:

- ◆ נוהגים לפייס זה את זה, מכיוון שיום הכיפורים אינו מכפר על עבירות שבין אדם לחברו ללא בקשת סליחה ופיוס.
- ◆ בשעות אחר הצהריים נוהגים לאכול "ארוחה מפסקת" - הארוחה שלפני הצום.
- ◆ מנהג ה"כפרות".

יום הכיפורים - והתפילה

אחרי חורבן בית המקדש לא הייתה עוד אפשרות לקיים את הטקס של עבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים, והתפילות תפסו את מקומם של הטקסטים והעבודה בבית המקדש. כדי לזכור ולהזכיר את הטקס המיוחד שהתקיים במקדש ביום הכיפורים, נכתבה תפילה הנקראת "סדר בעבודה". תפילה זו של יום הכיפורים מתארת את הטקס על כל שלביו ופרטיו, והיא נחשבת לתפילה מרכזית ביום הכיפורים. כאמור, הצום - האיסור לאכול ולשתות - הוא הציווי המיוחד ליום הכיפורים, המבדיל אותו מכל החגים האחרים, שבהם נוהגים לאכול ולשתות ואף לקיים סעודות חגיגיות. ולכן אופיו של יום הכיפורים בא לידי ביטוי בעיקר בבית הכנסת - ביום הכיפורים נוהגים להתפלל בבית הכנסת במשך כל היום - כמעט ללא הפסקה. על פי המסורת היהודית מתעלמים ביום זה מכל הצרכים הגופניים - אכילה, שתייה, רחיצה, וגם מפעולות רגילות אחרות, ומקדישים את כל שעות היום לתפילה בבית הכנסת ולחשבון נפש. לווידוי יש מקום חשוב בתפילות יום הכיפורים, שעליו חוזרים כמה פעמים בכל אחת מהתפילות.

תפילת נעילה

התפילה האחרונה המסיימת את יום הכיפורים היא "תפילת נעילה", ובה מבקשים המתפללים: "פתח לנו שער, בעת נעילת שער, כי פנה יום". שם התפילה מבוסס על המושג "נעילת שערים", אך יש כמה דעות בקשר לזיהוי השערים הנעלים. יש הסבורים שהכוונה לשערי השמים - שהיו פתוחים במשך כל היום לקבל את תפילות עם ישראל והם ננעלים עם ערב, לקראת סיום יום הכיפורים, ואחרים טוענים שהכוונה לנעילה של שערי המקדש עם בוא הערב. "תפילת נעילה" מיוחדת ליום זה, ואין תפילה דומה לה בחגים ובמועדים אחרים. זוהי תפילה רגשית מאוד המבטאת מאמץ אחרון לבטל כל גזירה רעה אפשרית לקראת סופו של יום הכיפורים. תפילת נעילה מסתיימת במוצאי יום הכיפורים בתקיעת שופר אחת - תקיעה ארוכה, שאחריה שרים: "לשנה הבאה בירושלים הבנויה".

פעילות לכיתות ד-ו

"סליחות"

מהלך הפעילות:

חלק א':

משחק קופסא ענק בנושא סליחות- מחלקים את הקבוצה ל-3 קבוצות, כל קבוצה מעצבת לעצמה כלי משחק. כל קבוצה מתקדמת לפי קוביית המשחק, כאשר מידי פעם מגיעים למשבצת משימה או שאלה.

שאלות לדוגמא:

- ◆ מישהו בקבוצה ממנן אני רוצה לבקש סליחה.
- ◆ לספר על פעם שביקשו ממני סליחה.
- ◆ מעשה שעשיתי ואני מתחרט עליו.
- ◆ מעשה טוב שעשיתי השנה.
- ◆ שאלות על מנהגי יום כיפור ולמה צמים? למה נהוג ללבוש לבן? כמה תפילות מתפללים בבית הכנסת? וכו'.

משימות לדוגמא:

- ◆ להציג בפנטומימה מושגים (שופר, בית כנסת, כפרות וכו').
- ◆ לשחק את משחק השירים של שירי חגי תשרי וכל קבוצה בתורה שרה שיר חג והקבוצה שלא מוצאת שיר נוסף מפסידה.
- ◆ חיפוש פתקים שהחבאתם עם סמלי החג.

חלק ב':

חשבון נפש אישי- מכניסים את החנכים אחד אחד לחדר חשוך עם נרות ומוזיקה שקטה. מושיבים כל חנוך ליד נר ומנחים אותו לא לדבר. כל חנוך מקבל את "ספר הסליחות שלי" (מחברת/דפים מוודקים/מעטפה גדולה עם דפים). בספר כותרות שונות הקשורות לסליחה והחנכים כותבים ומציירים. אומרים להם שהספר אישי ונשאר אצלם. כותרות אפשריות: משהו רע שעשיתי...מישהו שציפיתי ממנן לבקש סליחה והוא לא עשה זאת...מישהו שהייתי צריך לבקש ממנן סליחה ולא עשיתי זאת...קשה לי לסלוח על...אין לי בעיה לסלוח על...אפשר גם להנחות אותם לבקש סליחה ממישהו בקבוצה ולהעביר את המכתב דרך המדריכים.

סיכום:

חשיבות ומשמעות החברות טמונה גם בסליחה ובקבלתה. לפעמים טועים ופוגעים באנשים אחרים או בעצמנו, אבל תמיד ניתן לתקן. זהו הדגש של יום כיפור- איך אנן מסתכלים פנימה ומנסים לשפר ולתקן את עצמנו.

פעילות לכיתות ז-יב

על חטא וסליחה

מהלך הפעילות:

פעילות זו, בנויה כסיפור מסגרת כולל. על מנת להבין טוב יותר, יש להכיר את הסיפור של יונה הנביא. ביום הכיפורים נהוג לקרוא את ספר יונה. ספר זה מדבר על הכפרה וההבנה שבין אדם חברו ובין אדם למקום, ומסביר באופן מטפורי את הזיקה של העם היהודי ליום הכיפורים במהותו כיום הכאה על חטא וסליחה. בכל תחנה יתחיל המדריך בפעילות ולאחר מכן יספר את הסיפור שעומד מאחורי התחנה.

תחנה א' - העיר נינוה:

משימה - סעודה מפסקת- תחרות אכילה בידיים קשורות- 2 תפוחים בדבש לכל חניך- תחרות בין שתי קבוצות. **הסיפור -** בעיר נינוה חי לו יונה הנביא. בעיר נינוה חיו גם הרבה אנשים רעים שביצעו המון פשעים. כשאלוהים ראה את המעשים הנשאים שאנשי נינוה עשו הוא כעס מאוד. אלוהים פנה ליונה וביקש ממנו להודיע לאנשי נינוה שעירם תוחרב וחשוב לציין שאלוהים אינו מתנה את העניין במידה וישנן את מעשיהם- הפסוק המפורש אומר: "עוד ארבעים יום ונינוה נהפכת". יונה פחד שיהפוך למעדה ושאנשי נינוה יהרגו אותו בגלל שהוא מודיע להם על הריסת העיר. יונה ברח מהעיר נינוה משום שניסה לברוח ממצוות אלוהים.

תחנה ב' - נמל יפו:

משימה - מכינים דגי זהב מבריסטול, כאשר על כל דג רושמים שאלה אודות יום כיפור. כגון: האם חשוב להגדיר זמן בשנה לתשובה? האם חשוב נפש הוא משהו שצריך לעשות רק יום אחד בשנה? מה משמעות היום הזה בשבילי? מה אני עושה ביום כיפור? וכו'...אוטמים את הדגים בעזרת למינציה ומוסיפים אטב משרדי לכל דג. מכינים שתי חכות שעשויות ממקל, חבל דק שבקצהו מגנט עגול. מניחים בריכה קטנה ובה מים ומכניסים את הדגים לתוכה. כעת, על כל חניך בתורו לנסות ולדוג את אחד הדגים ולאחר מכן לענות על השאלה שעלתה בחכתו. **הסיפור -** יונה הגיע לנמל יפו, שם חיפש סירה שתיקח אותו רחוק מהעיר נינוה. הוא חשב שאם יברח הוא יצליח להתחמק מאלוהים והעיר לא תיחרב.

תחנה ג' - הסירה:

משימה - מחלקים את החניכים לשתי קבוצות וקושרים את רגליהם. מבעוד מועד יוחבאו במועדון 10 פתקים בצבעים שונים. על הקבוצה לאסוף את הפתקים בצבע שניתן לה. הקבוצה הראשונה שתביא את כל עשרת הפתקים היא הזוכה. **סיפור -** מלכים נחמדים הסכימו ליונה להצטרף אליהם והוא עלה איתם לספינה. ביום הראשון החלה סופה בים, ביום השני היא התגברה עד מאוד וביום השלישי הפכה הסופה לסערה וכמעט הטביעה את הספינה. יונה הבין שאלוהים שלח יד בדבר וציווה על המלחים לקשור אותו ולהשליכו לים. המלחים סירבו אך יונה התעקש והם עשו כמצוותו. לאחר השליכו לים הפסיקה הסערה.

תחנה ד' - בטן הלווייתן:

משימה - יש לחלק את החניכים לשתי קבוצות ועל מנת לצאת מבטן הלווייתן יצטרכו החניכים לענות על מספר שאלות. במידה ולא יענו נכונה יצעדו צעד אחורה. במידה וכן, יצעדו צעד אחד קדימה **נספח א.י. סיפור -** כאשר יונה נזרק לים הגיע "דג גדול", לווייתן, ובלע את יונה. יונה בילה במשך שלושה ימים בבטן הלווייתן והתפלל לאלוהים שיוציא אותו משם ושהוא מצטער שברח מציוויו ומבטיח שיאמר לאנשי נינוה שעירם תיחרב. אלוהים שומע את תחנוניו ומוחל לו והלווייתן פולט אותו על חופי נמל יפו. יונה מנבא

לאנשי נטוה חורבן ואלה משנים את דרכם ומכפרים על מעשיהם. אלוהים סולח להם ולא מחריב את העיר. יונה כועס על אלוהים ואומר לו כי ידע שהוא "אל רחום וחנון". יונה כועס שאלוהים מסמל את כל הטוהר שבעולם ואת הצדק, סולח על פשעים גדולים של אנשי נטוה לאחר ששינו את דרכם. הוא מאמין שלא לכל מעשה יש כפרה. הוא אפילו מבקש מאלוהים למות ומחליט ללכת מהעיר.

נספח א'

שאלה 1- משמעות המושג "סליחות":

1. פרקי תפילות ופיוטים שתוכנם בקשה לסליחה.
2. בקשת סליחה מחבר.
3. שיר אהבה שכתבה המשוררת לאה גולדברג בשנת 1983.
4. שיר שהשתתף בפסטיבל הזמר העברי בשנת 1977 ושרה אותו הזמרת יהודית רביץ.

שאלה 2- מה הכוונה בביטוי "עברות שבין אדם למקום"?

1. עברות שנעשו בין האדם כלפי אלוהיו.
2. עברות שלא ניתן לכפר עליהם.
3. עברות שנעשו בכל מקום בארץ ישראל.
4. עברות שנעשו בין אדם לחברו.

שאלה 3- תפילת "כל נדרי" היא:

1. תפילה הנאמרת על ידי יהודי מאמין בעת שעורך את טקס התשלך.
2. תפילה הנאמרת כאשר יהודי מאמין מחליט לנדור נדר.
3. תפילה הנאמרת בימי הסליחות לפני ערב ראש השנה.
4. תפילה הפותחת את ערב יום הכיפורים, ונאמרת לפני שקיעת החמה.

שאלה 4- "תפילת נעילה" היא:

1. תפילה הנעלת את אחרון חגי תשרי- שמיני עצרת.
2. תפילה הנאמרת בשמחת תורה כאשר נעלים את ספרי התורה בארון הקודש.
3. התפילה האחרונה הנאמרת ביום הכיפורים והיא נועלת את יום זה.
4. התפילה הראשונה הנאמרת ביום הכיפורים.

שאלה 5- מדוע נוהגים ללבוש בגדים בצבע לבן ביום הכיפורים?

1. כדי לקיים את דברי הנביא: "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו".
2. כי מותר להיכנס, רק עם בגדים לבנים לבית הכנסת.
3. כי ה' אמר לכל העם ללבוש לבן לכבודו.
4. כי בתפילת כל נדרי נאמר: "לא תלבש שחור בפני האל".

תחנה ה' - עץ הקיקיון:

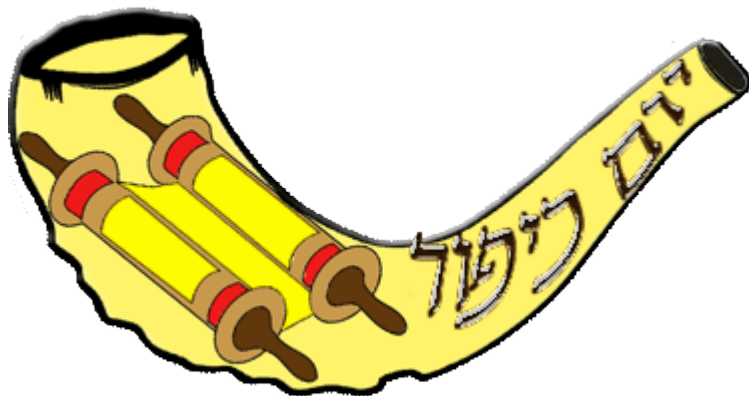
בתחנה זו יתחיל המדריך עם הסיפור ולאחר מכן יפתח בדיון קצר. את התחנה הזו, יש למקם תחת עץ שנתן צל רב. אם ליד מקום הפעילות ישנו עץ קיקיון אף רצוי לעשות זאת שם. **הסיפור** - אלוהים מחליט להמשיל משל ליונה. לאחר שיונה יוצא מננוה הוא מחפש צל מהשמש החמה, ולפתע צומח מעליו עץ קיקיון שנתן לו צל רב. יונה, שלפי הצדק האנושי, לא מגיע לו להינות מצל של העץ, בוחר שלא לפעול אחר עקרונותיו ויושב תחת העץ. לאחר מכן מתרחשים שני ניסים - תולעת מתחילה לכרסם את עץ הקיקיון והורסת אותו קליל, ובאותו זמן רוח שרבית מעיקה וחמה מגיעה ופוגעת בתנאי מזג האוויר הקשים שיונה סבל מהם. יונה מתרגז וכועס עד מאוד והוא מבקש למות בשנית. למרות שאין צדק בדבר, מפני שליונה לא נעשה שום הבל אנושי, ואין לו זכות להתלונן כלל וכלל. אלוהים לא מקבל את בקשתו של יונה למות בשני המקרים, אבל עונה לו תשובה ברורה: אתה מקבל עץ שלא הגיע לך וכשאני לוקח אותו ממך אתה מתלונן. אבל אתה מצפה ממני להשמיד אנשים ולא לנהוג באותה מידת רחמים שתנהג בעץ למרות שהם כיפרו על מעשיהם?

סיכום - דיון:

- ◆ מה משמעות המשל?
- ◆ האם יונה צדק בבקשתו להרוג את אנשי ננוה?
- ◆ מהי עמדת אלוהים?
- ◆ כיצד אתם הייתם נוהגים? האם ניתן לסלוח לאדם שעשה לך מעשה רע?
- ◆ האם במקום מסוים כולנו יכולים להיות אלה שביצעו את המעשה הרע ואנמצפים שיסלחו לנו?
- ◆ מה החשיבות של הסליחה בין אנשים?

רשימת ציוד:

- תפוחים.
- דבש.
- משפחת לקשירת ידיים.
- דג'י זהב מבריסטול.
- חכות.
- חבל לקשירת רגליים.
- 20 פתקים - 10 מכל צבע.

סוכות

למה חוגגים את סוכות?

מהות החג, למה קוראים לחג סוכות בשמו? מהם ערכי החג? מהם מצוות חג הסוכות? מנהגים, שמות נוספים לחג ולמה יושבים בסוכה. האמת היא שגם בין חכמי דת, רבנים ואחרים יש מחלוקת על למה ומדוע בדיוק נוהגים לשבת בסוכה, וזאת עוד מתקופתו של רבי אליעזר ורבי עקיבא. ממה נובע מנהג הישיבה בסוכה? לחג הסוכות קוראים בשמו משום שבימי החג נוהג לשבת בתוך סוכה. כפי שנאמר: "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים" ויקרא כ"ג, מב' מג"ז. מכאן שמקור שמו של החג במצווה המרכזית שלו- ישיבה בסוכה, זכר לסוכות שבהן ישבו בני ישראל בצאתכם ממצרים. לפי פרשנות אחרת הישיבה בסוכה היא זכר ל"ענני הכבוד" שהגן על בני ישראל במדבר.

תאריך החג- מתי נחגג החג?

חג הסוכות הוא חג דתי מקראי הנחגג במשך 7 ימים- ט"ו בתשרי- כ"א בתשרי. חג הסוכות מתחיל חמישה ימים לאחר יום הכיפורים. יום החג הראשון הוא יום שבתון, אחריו שישה ימי חול המועד. לאחר חג הסוכות נחגג יום שבתון נוסף- חג שמיני עצרת (שהוא חג בפני עצמו) בו המצוות המיוחדות של חג הסוכות (הסוכה, נטילת לולב וכו'ז). אינן חלות. סוכות הוא החג השלישי בשלושת הרגלים, לפי סדר הזכרת הרגלים בתורה (פסח, שבועות וסוכות).

שמות נוספים לחג הסוכות:

בלשון התורה, חג הסוכות מכונה גם "חג האסיף"- שכן בחקלאות העונתית הקדומה מקיימים בתקופה זו (בארץ ישראל) את אסיף הפירות ותבואת הקיץ. בכך הוא מציין את ההיבט החקלאי של החג החל בסתיו, עם איסוף יבולי הקיץ ולפני הזריעה לקראת החורף. תפילות החג כוללות תודות על יבול השנה הקודמת ותפילות לגשמי ברכה בחורף המתקרב. שם נוסף לחג הסוכות הוא "זמן שמחתנו"- לשמחה מקום מרכזי בחג הסוכות הנחשב לחג השמחה ביותר מבין חגי ישראל. על פי חז"ל, ההיטהרות שבאה לאחר ראש השנה ויום הכיפורים.

סמלי החג:

ישיבה בסוכה- הלכות בניית סוכה- בחג הסוכות, מצווה לשבת בסוכה ולהשתמש בה בכל השימושים הרגילים של בית, כל שבעת ימי החג. את הסוכה נוהגים לקשט בכל מיני קישוטים ותמונות והם נקראים בלשון חז"ל "נוי סוכה". רבים נוהגים להזמין לסוכה אושפיזין. מנהג האושפיזין- אורחים- אירוח הוא נושא מרכזי בחגיגת הסוכות. הרבה אנשים, בתי כנסת וקהילות עושים מאמצים גדולים לארח ולפתוח את סוכותיהם לאחרים- המסמל סימן לברכה במהלך השנה. ימי הישיבה נקראים "אושפיזין" ומקובל ליחס לכל יום את אחד מאבותינו המבקר אותנו בסוכה: ביום הראשון- אברהם, ביום השני- יצחק, ביום השלישי- יעקב, ביום הרביעי- יוסף, ביום החמישי- משה, ביום השישי- אהרון וביום השביעי- דוד. בניית הסוכה מתחילה במוצאי יום הכיפורים. נוהגים לתקוע יתד ראשונה של הסוכה מיד עם תום הצום, כדי לצרף את היום הקדוש עם החג שבא אחריו. מצווה ליהודי להקים את הסוכה בעצמו או להיות שותף בהקמה.

מועצה אזורית
עמק-יזרעאל

ת.ד. 90000 עפולה 1812003 טל. 04-6520111
כתובתנו באינטרנט: www.eyz.org.il

מחלקת נוסרי וצמחייה
מועצה אזורית עמק יזרעאל

ארבעת המינים - סמל החג ואחדות העם - בחג הסוכות, מצווה ליטול את ארבעת המינים. נטילת ארבעת המינים היא לקיחת ארבעה מיני צמחים: לולב (השדרה המרכזית של הדקל), אתרוג ומשפחת פירות ההדר, שלושה הדסים ושתי ערבות (ערבי נחל), ונענעם בכל יום מימי החג, חוץ מיום השבת. אחד ההסברים שניתנו למצווה זו היא לשימוח עם הטבע, ולהודות לאלוהים על האסיף. דרשנים שונים סיפקו הסברים רבים לשאלה מדוע נבחרו דווקא ארבעת המינים הללו. יש שראו בהם סמל לאנשים השונים בעם ישראל לפי תכונותיו של כל מין, כך שכל אחד מארבעת המינים מאופיין בתכונות מיוחדות, ויחד הם מסמלים את עם ישראל.

אתרוג - יש בו טעם וגם ריח טוב.

לולב - טעם יש לו, איך ריח אין לו.

הדס - יש לו ריח אך אין לו טעם.

ערבה - אין לה לא טעם ולא ריח.

חלוקה זו מסמלת את כל הסוגים שבעם ישראל:

טעם וריח - אלה היהודים, שיש בהם תורה וגם מעשים טובים.

טעם בלי ריח - יהודים בעלי תורה, שאינם עוסקים כל כך במעשים טובים.

ריח בלי טעם - בעלי מעשים טובים, אך אין להם תורה.

לא טעם ולא ריח - אלה היהודים, שלא הגיעו לא לתורה ולא למעשים טובים.

בכך למעשה מקבלת התורה את כל היהודים באשר הם וללא תנאים. גם את החילונים וגם את הדתיים,

גם כאלה שלא עושים מעשים טובים וגם את אלה שעושים מעשים טובים.

חג הסוכות והמים - סוכות הוא חג האסיף, שבו אוספים את היבול החקלאי מן השדה ומן הכרם. חג

הסוכות מציין את סיומו של מחזור חקלאי, וכאשר היבול עולה יפה - מתעוררת תחושה טבעית של

שמחה. אחרי האסיף מתחיל מחזור חדש של עבודת אדמה וזריעה, ולקראת העיבוד והזריעה

המחודשים מתעוררת דאגתו של האיכר, שאינו יודע אם השנה החדשה תהיה שנה גשומה או חלילה שנת

בצורת, אם יהיו גשמי ברכה או חלילה גשמי זעף הרסניים. על פי המסורת, בחג הסוכות נקבע גורל השנה

מבחינת הגשמים.

פעילות לכיתות ד-ו

"שלומית בונה סוכה"

מהלך הפעילות:

חלק א':

תחרות בנייה סוכה מיניאטורית - הקבוצה תחולק לקבוצות בעת 4 משתתפים. כל קבוצה תקבל מקלות קטנים ואביזרי יצירה ותצטרך להכין סוכה המסמלת אחדות ואהבת הסביבה.

חלק ב':

חג האסיף - הקבוצה תחולק ל-2 ותתחרה במרוץ שליחים, כאשר הנציג יגיע למדריך שיעמוד בצד השני של המסלול ישאל שאלה הקשורה למנהגי חג הסוכות, במידה ויענה נכונה יקבל עלומה. בסוף המרוץ הקבוצה הזוכה היא בעלת מספר העלומות הגבוה. לאחר מכן ידון המדריך עם חניכיו על מספר נקודות:

◆ מהם המאפיינים של חג הסוכות?

◆ מה אתם הכי אוהבים בחג הסוכות?

סיכום:

4 המינים - המדריך יביא תמונות של 4 המינים ויבקש מהחניכים להצמיד את השם והתכונות שיש לאותו מין (ריח וטעם). לאחר מכן ישאל את החניכים במה דומים 4 המינים לעם ישראל? מה החשיבות של השוני בין האנשים? האם חשוב להכניס לסוכה מספר אנשים שונים מקצוות החברה? ניתן לספר על מצוות האושפיזין ועל חשיבותה.

פעילות לכיתות ז'-יב

"צדקה צדקה תרדוקי"

מהלך הפעילות:

פתיחה:

1. **פינג פונג "העם דורש"** - כל קבוצה צריכה להגיד בתורה משהו שהעם דורש לפי הקצב "העם דורש צדק חברתי".

2. **סבב** - האם ואיך המחאה הייתה קשורה אליי?

חלק א':

1. **"חידון המחאה" (נספח א'ז)** - מתחלקים לשתי קבוצות, כל קבוצה שעונה נכון על שאלה מקבלת כרטיסייה עם תאריך או קטע שמתארים אירוע במחאה, לציר הזמן.

2. **עורכים תחרות בין שתי קבוצות** - לסדר את הכרטיסיות על ציר הזמן בצורה המהירה והמדויקת ביותר. עוברים על הציר ומתקנים את מה שצריך.

3. **דיון:**

◆ ממה לדעתכם המחאה התחילה?

◆ מה הקשר בין המחאות שהיו לפני (דלק, עובדים סוציאליים, רפואה) לבין המחאה

החברתית ומה שקורה היום במדינה?

נספח א'

חידון:

1. תן שם של אחד ממובילי המחאה.
2. מען 8 ערים או שכונות בהן היו מאהלים של המחאה (רוטשילד, התקווה, רחובות, גן הסוס ירושלים, קריית שמונה, באר שבע, אשדוד, כרמיאל...).
3. תן 3 שמות שנתנע למחאה (מחאת האוהלים, מחאת הדיור, מחאת מעמד הביניים).
4. מה שם הצוות שמנה נתניהו לטפל במחאה? (צוות טרכטנברג או צוות רוטשילד).
5. מה שמו של החוק הנגע לדיור שעבר בזמן המחאה? (חוק הווד"לים).
6. מהו המע"מ? ומס ערך נוסף, מס המוטל על צריכה של מוצרים או שירותים ומהו אחוז מסויים מערכם.
7. מה אחוז המע"מ היום? (16%).

הכרטיסיות לפי ציר הזמן:

- ◆ **31.1.2011** - עליית מחירי הדלק - הדלק מתייקר ב-1.68% ואחריו עולים מחירי הלחם והחלב.
- ◆ **6.3.2011** - העובדים הסוציאליים מכריזים על שביתה - מחאה כנגד שכרם הנמוך ותנאי העבודה הקשים. כעבור שבועיים נפתחת שביתת הרופאים המתמחים המוחה על מספר התקנים בבתי החולים, השכר הנמוך ותנאי העבודה.
- ◆ **15.6.2011** - מחאת הקוטג' - חרם צרכנים נפתח עקב עליית מחירי גבינת הקוטג'. בעקבות המחאה, חלה הוזלה במחירים.
- ◆ **14.7.2011** - מוקם האוהל הראשון בשדרות רוטשילד כמחאה ליוקר המחיה במרכז הארץ. בשבועיים שלאחר מכן מוקמים מאהלי מחאה בכל רחבי הארץ - בירושלים, רחובות, חולון, חיפה, כרמיאל, באר שבע, קריית שמונה, נהריה, שדרות ובעוד ערים רבות.
- ◆ **23.7.2011** - מתקיימות עוד הפגנות, אשר מספר המשתתפים בהן מגיע ל-150 אלף איש.
- ◆ **3.8.2011** - הכנסת מעבירה את "חוק הווד"לים" (נועדות דיור לאומיות), למרות דרישות מנהיגי המחאה לא להעביר את החוק.
- ◆ **6.8.2011** - "הפגנת כל הזמנים" - מתקיימת הפגנת ענק בתל אביב ועוד הפגנות במוקדים שונים ברחבי הארץ. מספר המפגינים הכולל 270 אלף איש בתל אביב, עוד 30 אלף בירושלים ועוד כמה אלפים במוקדים שונים. מספר המפגינים ברחבי הארץ מגיע ל-350 אלף איש.
- ◆ **13.8.2011** - המחאה עוברת לפריפריה - לראשונה מאז החלה המחאה החברתית לא מתקיימת עצרת בתל אביב. במקום זאת, האירועים הגדולים ביותר מתקיימים בבאר שבע, בעפולה ובחיפה. עוד מתקיימות הפגנות במספר רב של מוקדים. מספר המפגינים הגיע ל-74 אלף איש.

חלק ב':

מסבירים למה המחאה נקראה "מחאת מעמד הביניים" - ממשפחה ממוצעת, שבה שני הורים עובדים ומרווחים משכורת סבירה, מוציאה בחודש אלפי שקלים על דיור (משכנתא או שכירת דירה), ביטוח בריאות, חינוך (בתי ספר, קייטנות), תחזוקת רכב (ביטוח, טיפול ודלק), אוכל, מים, גז... **עד למצב שבו ההכנסה של שני הורים לא מספיקה לכסות את כל ההוצאות.** כל זה, מבלי שהזכרנו את ההוצאות הכרוכות בגידול ילדים.

חלק ג':

1. מתחלקים ל-4 קבוצות - כל קבוצה מקבלת עיקרון של מדינת רווחה ועליה להציגה בפני הקבוצה בדרך יצירתית (מדינת רווחה הוא כעני למכלול המנגנונים שמפעילה המדינה שמטרתם חלוקה - מחדש של המשאבים בחברה. מנגנונים אלו אוספים משאבים מהאזרחים - בעיקר בצורת מסים, אך לעתים גם בצורות אחרות - ומחלקים אותם מחדש באופנים הנתפסים כצודקים יותר. מנגנונים נפוצים של חלוקה מחדש הם מערכות חינוך ובריאות ציבוריות, קצבאות כספיות לצרכים שונים, דיור ציבורי ועוד).

העקרונות:

- ◆ אדם לא ימות מרעב - ולא יתהלך רעב.
- ◆ אדם לא ימות מחוסר טיפול רפואי.
- ◆ אדם לא יישאר בלא יכולת לפתח את כישוריו - חינוך והשכלה, ללא קשר לגובה משכורתו. הזכות לעבודה - זכותו של כל אדם לעבוד.
- 2. מציגים את ההצגות. מסבירים מהי בעצם מדינת רווחה. מסבירים שאל מול מדינת רווחה קיימת מדיניות של הפרטה - הוצאה של גופים מתחום אחריותה של המדינה לתחום האחריות של גופים או אנשים פרטיים.
- 3. דיון:
 - ◆ אז מי בעצם כן מרוויח מהמצב הטכני?
 - ◆ למה אתם חושבים שהעם התעורר אז? מה גורם ליותר ויותר אנשים לצאת לרחובות ולהשמיע את קולם?
 - ◆ מה אזרח במדינה יכול לעשות כדי לשנות את המצב הטכני?

חלק ד':

משמיעים "שיר מחאה" ומחלקים לכל החניכים דפים עם המילים של השיר ("לא פרייירים", "חליפות" או "הזמן להתעורר" של הדג נחש).

דיון:

- ◆ מתוך השיר והנתונים שדיברנו עליהם - למה אתם חושבים שפרץ גל מחאה זה?
- ◆ מה דעתכם על המחאה?

סיכום:

הדרישה של העם במחאה החברתית בקיץ 2011 הייתה שתיקח אחריות על אזרחיה. אי אפשר שהמדינה תסיר מאחריותה את הדאגה לאזרח, תפריט ותמכור את השירותים המגיעים לו למרבה במחיר ולא תפקח על המחירים של המוצרים הבסיסיים והשירותים הניתנים. בטוסף, צריך להבין שעל אף שהמחאה נקראה רבות "מחאת הדיור", זו איננה מחאה על הדיור בלבד. בריאות, חינך ודיור הם חלקים ממאבק אחד למען צדק חברתי, למען היכולת של כל אדם להתקיים בכבוד במדינת ישראל.

פעילויות נוספות

"חפש את הסוכה" (חפש את המטמון)- כל קבוצה עוברת בין משימות שונות ברחבי הישוב, הקשורות לחג, עד שלבסוף מגיעים לסוכה. אפשר לברך על ארבעת המינים, לשיר שירי חג וכו'. אפשר לערוך את המשחק בשיתוף עם ההורים, שהמשימות/הפתקים נמצאים בבתי הילדים ובכל בית נתנת משימה אחרת, כאשר בסוף מסיימים בסוכה המרכזית בישוב.

בניית סוכת נוער והכנת קישוטים לסוכה- אפשר לחלק את הקבוצות למשימות שונות- הקבוצות הבוגרות אחראיות על בניית הסוכה, והקבוצות הצעירות אחראיות על קישוט הסוכה= ניתן לחלק את החניכים לקבוצות קטנות, כאשר כל קבוצה אחראית על קישוט מסויים- שרשראות, פנסים וכו'.

נספחים לחגי תשרי

חדון לראש השנה

שאלות:

1. מה התאריך העברי של ראש השנה?
2. אלוהים דן את האדם בראש השנה על?
3. מהי המצווה העיקרית של החג?
4. איך מכונה החג בתורה ומדוע?
5. כמה ימים נחגג החג?
6. מהם מנהגי החג?
7. מהו תשליך?
8. מהם המאכלים העיקריים שנהוג לאכול בראש השנה?
9. מדוע אוכלים דבש בראש השנה?
10. מדוע נהוג לאכול חלות בצורות רבות?
11. מדוע אוכלים דגים בראש השנה?
12. מהו המשפט המפורסם שאומרים בראש השנה על הדגים?

תשובות:

1. א' בתשרי.
2. השנה שהייתה לו וקובע מה יארע לו בשנה הבאה.
3. לתקוע בשופר.
4. יום תרועה. בשל מצוות התקיעה בשופר.
5. יומיים.
6. בראש השנה מרבים בתפילות קריאת התורה, תקיעת שופר, איחול בליל ראש השנה - "לשנה טובה תיכתב ותחתם" ותשליך.
7. ביום הראשון של ראש השנה הולכים אחרי הצהריים לחוף נהר או ים ואומרים בו את תפילת התשליך, שהיא בקשה להשלכת העבירות אל "מצולות הים".
8. דבש, חלות בצורות רבות, דגים, רימון, ריבות.
9. כי רוצים שהשנה שבאה עלינו תהיה מתוקה כדבש.
10. נהוג בראש השנה לאכול חלות בצורות שונות המסמלות את השאיפות השונות והמשאלות לקראת השנה החדשה.
11. אכילת הדגים מקובלת עקב הסגולה שלהם לפרות ולהתרבות "וידגו לרוב בקרב הארץ".
12. שנהיה ל"ראש ולא לזנב".

חידון א-ב

תשובות:

- א- אלול
- ב- ב'י
- ג- גזר
- ד- דבש
- ה- הר המוריה
- ו- וידוי
- ז- זנב
- ח- חבוש
- ט- טוב
- י- יום הזיכרון או יום תרועה
- כ- כרטיסי ברכה
- ל- לבן
- מ- מתוק
- נ- ניסן
- ס- סליחות
- ע- עשרת ימי תשובה
- פ- פרחי
- צ- צדקה
- ק- קרא
- ר- רימון
- ש- שברים

- א- אני לדודי ודודי לי (ר"ת).
- ב- מספר הימים שהם חוגגים את החג.
- ג- אחד מהסימנים.
- ד- הכיני המקראי לתמר.
- ה- שמו של ההר שעליו התרחשה עקדת יצחק.
- ו- תפילת שבעת אמירתה מכים באגרופ על הלב.
- ז- שנהיה לראש ולא ל...
- ח- יש עדות שבהם נהוג לאכול פרי זה כאחד מהסימנים.
- ט- אחד מהכינויים למילה "חג" הוא יום...
- י- אחד משמותיו של ראש השנה.
- כ- נוהגים לשלוח אותם בימים שלפני החג.
- ל- נוהגים ללבוש בגדים בצבע זה בראש השנה.
- מ- טעמו של הדבש.
- נ- החודש הראשון לפי מניין התורה.
- ס- נוהגים לאומרים בימים שלפני ראש השנה וכן בעשרת ימי תשובה.
- ע- הימים שבין ראש השנה ויום כיפור מכונים כך.
- פ- זה מה שעשתה השושנה בשירה של נעמי שמר על ראש השנה.
- צ- אחד משלושת הדברים שעליהם נאמר כי הם מעבירים את רוע הגזרה.
- ק- דלעת (בארמית).
- ר- אחד מהמינים שהשתבחה בהן ארץ ישראל.
- ש- אחד מתקיעות השופר.
- ת- אחד מהסימנים המסמל שנה מתוקה.

חידון ארבעת המינים

1. מוצאו של האתרוג הוא:

- ◆ הודו
- ◆ פרס
- ◆ תורכיה
- ◆ מקסיקו

2. מתי הגיע האתרוג לארץ?

◆ האתרוג הובא לארץ ביציאת מצרים

◆ האתרוג היה בארץ לפני שבני ישראל הגיעו אליה בימי

שיבת ציון

◆ האתרוג הובא על ידי אלכסנדר מוקדון

◆ האתרוג הובא על ידי קרל נטר

3. מלך שנרגם באתרוגים...

- ◆ דוד
- ◆ רחבעם
- ◆ יהוא

◆ אלכסנדר ינאי

4. אתרוג מהודר הוא:

- ◆ סגלגל ולא עגלגל
- ◆ ריחני
- ◆ עם פיטם
- ◆ עם קליפה מחוספסת
- ◆ כל הנ"ל

5. מקום המצטיין בגידול אתרוגים הוא:

- ◆ האי קורפו
- ◆ האיים הקנריים
- ◆ ספרד
- ◆ אלג'יר

6. עיר התמרים...

- ◆ חברון
- ◆ באר-שבע
- ◆ יריחו
- ◆ ירושלים

7. "חצצן תמר" הוא:

- ◆ סדום
- ◆ עין גדי
- ◆ ירושלים
- ◆ יריחו

8. קטיף תמרים קרוי:

- ◆ ארייה
- ◆ גידוד
- ◆ מסיק
- ◆ קטיף

9. ההדס נקרא במקרא:

- ◆ עץ העבות
- ◆ עץ הדר
- ◆ אילן
- ◆ שיח ירק עד

10. הערבה נמנית עם 4 המינים

מפני:

- ◆ שהיא גדלה ליד מים
- ◆ מכיוון שמצאו אותה מיד כשנכנסו לארץ
- ◆ מכיוון שאין בה טעם ואין בה ריח
- ◆ כי היא עץ שימושי לבניית סוכות

חידון חגי תשרי

שאלה 1- חודש תשרי על פי המקרא הוא:

◆ החודש השניים-עשר.

◆ החודש הראשון של השנה.

◆ החודש השביעי של השנה.

◆ החודש השני של השנה.

שאלה 2- מסימני ראש השנה:

◆ תמרים, שקדים וכל מיני דברי מתיקה.

◆ תפוח בדבש, רימון, ירקות כמו סלק וכרישה, ראש של דג או ראש כבש.

◆ ארבעת המינים- אתרוג, לולב, הדס, ערבה.

שאלה 3- תשליך הוא:

◆ תפילה הנאמרת במוצאי יום הכיפורים.

◆ הלכה של חכמים להתרחץ בנהר בערב ראש השנה.

◆ תפילה הנאמרת בראש השנה ליד מקווה מים, ובה בקשה להשליך את העוונות

למים.

שאלה 4- "כתיבה וחתימה טובה":

◆ מנהג של שליחת "שנת טובות" לפני ראש השנה.

◆ מנהג בראש השנה לברך איש את חברו בברכה: "לשנה טובה תכתבו ותחתמו".

◆ מנהג של ילדים לחתום בספרי זכרונות.

◆ תפילה הנאמרת ביום כיפורים.

שאלה 5- השופר שימש בעת העתיקה:

◆ בערב שבת היו תוקעים בשופר שש תקיעות כדי להכריז על כניסת השבת.

◆ לטקסים, כדי להקהיל את העם למקום הכינוס.

◆ להכריז על יציאה למלחמה ולעורר את העם להילחם.

◆ כל התשובות נכונות.

שאלה 6- סדר תקיעת השופר הוא:

◆ שברים, תקיעה, תרועה.

◆ תקיעה, תרועה, שברים.

◆ תרועה, שברים, תקיעה.

◆ תקיעה, שברים, תרועה.

שאלה 7- "בין כסה לעשור" הוא כינוי:

◆ לימים שבין "כסה"- היום בו הירח מכוסה, ולא נראה בשמים, ל"עשור"-ליום העשירי.

◆ לימים המתחילים בא' תשרי ומסתיימים ב-' תשרי.

◆ לעשרת ימי התשובה שבין ראש השנה ליום הכיפורים.

◆ כל התשובות נכונות.

שאלה 8- "הימים הנוראים הוא כינוי ל:

- ◆ למלחמת יום הכיפורים שחל בשנת 1973.
- ◆ **לימים מראש השנה ועד יום כיפור, שהם על פי ההלכה ימי דין ומשפט.**
- ◆ לימים של חודש אלול, בהם נאמרים הסליחות.
- ◆ לכל הימים של חודש תשרי, שהם ימי תשובה.

שאלה 9- מהן ה"כפרות"?

- ◆ ביטוי חיבה השגור בפי האימהות לילדיהן.
- ◆ **מנהג הנערך לפני יום כיפור, ומטרתו לכפר על העוונות.**
- ◆ אוסף פיוטים ותפילות ליום הכיפורים.
- ◆ תפילה הנאמרת ביום הכיפורים, בו מבקשים כפרה על העוונות.

שאלה 10- "ונתנה תוקף":

- ◆ שיר שכתבה והלחינה נעמי שמר.
- ◆ **תפילה הנאמרת בראש השנה וביום הכיפורים.**
- ◆ פיוטים ומזמורים לשבת.
- ◆ פיוט הנאמר בתפילת מוסף בראש השנה וביום הכיפורים.

שאלה 11- מהו ה"מחזור"?

- ◆ **ספר תפילות הנפרד מן הסידור, ובו התפילות לראש השנה, ליום הכיפורים ולשלושת הרגלים.**

- ◆ חזרה על דברי שליח הציבור בבית הכנסת בערב ראש השנה.
- ◆ תחילתו של מעגל השנה היהודי בסוף חודש אלול ובו קמים היהודים לסליחות.
- ◆ ספר תפילות מיוחד המתחיל את מחזור קריאת התורה בשמחת תורה.

שאלה 12- חוגגים את חג הסוכות לזכר:

- ◆ הסוכות שהקימו העולים לרגל לירושלים.
- ◆ הסוכות שהקימו רועי הצאן בארץ ישראל.
- ◆ **הישיבה של בני ישראל בסוכות לאחר יציאתם ממצרים.**
- ◆ הסוכות שבנו בני ישראל בעונת האסיף במטעים ובכרמים.

שאלה 13- ארבעת המינים מסמלים את:

- ◆ ארבעת האימהות: שרה, רבקה, רחל ולאה.
- ◆ **ארבעת טיפוסים בעם ישראל- הטעם משול לעשיית מצוות והריח למעשים טובים.**
- ◆ העלייה לרגל לבית המקדש בירושלים.
- ◆ ארץ ישראל וצמחייתה.

שאלה 14- ה"אושפיזין" הוא כינוי ל:

- ◆ מנהג לעריכת סעודת חג חגיגית בסוכה.
- ◆ כינוי לארבעת המינים- אתרוג, לולב, הדס וערבה, המברכים עליהם בסוכה.

◆ **אבות האומה שעל פי המסורת מתארחים בסוכה- אברהם, יצחק, יעקב, יוסף.**

משה אהרון ודוד.

◆ ירקות מבושלים כמו- דלעת וסלק, הנאכלים בערב ראש השנה.

שאלה 15- "שמיני עצרת הוא:

◆ יום תמרת תורה, בו מוציאים את כל ספרי התורה מארון הקודש ועורכים שבע הקפות.

◆ היום שלאחר חג הסוכות, שנקרא גם שמחת תורה.

◆ יום בו מסיימים לקרוא את התורה, ומתחילים שוב לקרוא בפרשה הראשונה בספר בראשית.

◆ **כל התשובות נכונות.**

שאלה 16- מהי שמחת בית השואבה?

◆ **חגיגה מיוחדת שנערכה בזמן שבית המקדש היה קיים, וקשורה לשאיבת מים**

לנסך.

◆ שמחה שנערכה בימי חג הסוכות, בה מזמינים אורחים לסוכה.

◆ שמחה שנערכת מידי שנה בישוב בית השואבה באזור ירושלים.

◆ פולחן שנערך בימי בית המקדש, בו התיזו מים על העולים ברגל.

היא והוא לחגים

א. הוא- שלושה כאלה קיימים בשנה ועולים בהם לירושלים

היא- מסרה ידיעות לאויב.

ב. הוא- לקט פירות, שם נספך לחג הסוכות.

היא- התכנסות של אנשים.

ג. הוא- מארבעת המינים.

היא- שמה הנספך של אסתר במגילה.

ד. הוא- לפני הלילה.

היא- צומחת בגדות נחלים ואותה מברכים בסוכות.

ה. הוא- הזכר ביונים.

היא- את שמחתה חוגגים בסוף חג הסוכות.

ו. הוא- נעים זמירות ישראל ממלכי ישראל שמבקר לפי המסורת בסוכה.

היא- קרובת משפחה.

ז. הוא- חלק מהרגל, בין השוק לירך.

היא- איחול, אמירת כל טוב למישהו.

תשובות:

א. רגל, ריגלה.

ב. אסיף, אסיפה.

ג. הדס, הדסה.

ד. ערב, ערבה.

ה. תור, תורה.

ו. דוד, דורה.

ז. ברך, ברכה.